

**Vägledning för
stadsdelsförvaltningarnas arbete
med sociala insatsgrupper från
18 år
November 2021**

start. Stockholm

**Vägledning för stadsdelsförvaltningarnas arbete med sociala
insatsgrupper från 18 år**
November 2021

Utgivare: socialförvaltningen
Kontaktperson: Lisa Allinger
Dnr: 3.1.1-530/2021

Förord

Sociala insatsgrupper (SIG) är en arbetsmetod för samverkan mellan socialtjänst, polis, arbetsmarknadsnämnden och andra aktörer för att stötta och hjälpa personer att sluta begå brott, lämna en kriminell livsstil, kriminella miljöer och våldsbejakande extremism eller förhindra att unga vuxna utvecklar en kriminell livsstil eller involveras i våldsbejakande extremism. Arbetsmetoden utgår från samverkan på individnivå med regelbundna möten där alla berörda aktörers representanter och individen själv deltar under socialtjänstens ledning. Samverkan på individnivå görs möjlig genom ett samtycke till att sekretessen bryts från den inskrivne personen.

Socialförvaltningen har en ledande och samordnande roll i stadens SIG-arbete, och stöttar stadsdelsförvaltningarna och arbetsmarknadsförvaltningen, i deras arbete med insatser för unga med indikerad och allvarlig brottslighet. I syfte att bidra till ökad likställighet och måluppfyllelse tog socialförvaltningen 2019 fram en vägledning som beskriver och tydliggör arbetet med SIG unga vuxna. Denna vägledning är en uppdaterad och delvis reviderad version. Målgrupp för vägledningen är i första hand chefer, SIG-lotsar och andra medarbetare inom socialtjänsten. Den kan med fördel även läsas av chefer och medarbetare inom Jobbtorg, polis med flera samarbetspartners inom SIG.

Ansvarig utredare har varit Lisa Allinger. Ansvarig enhetschef har varit Katarina Munier. Operativa chefer som arbetar med målgruppen har varit delaktiga i arbetet med revidering av vägledningen och lämnat värdefulla synpunkter. Representanter från polismyndigheten, Kriminalvården, arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på innehållet. Juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret har granskat innehållet. Vägledningen är förankrad i den styrande samverkansgruppen som består av avdelningschefer från de stadsdelsförvaltningar som har SIG och utvecklingschef från arbetsmarknadsförvaltningen.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Vägledning för stadsdelsförvaltningarnas arbete med sociala
insatsgrupper från 18 år
4 (31)

Innehåll

Förord	3
Vägledning för arbete med sociala insatsgrupper för vuxna	7
Inledning	7
Vägledningens syfte, mål och målgrupp	10
Syfte	10
Mål	11
Målgrupp	11
Ansvarsfördelning mellan socialtjänsten och andra aktörer	11
Socialtjänstens ansvar	12
Andra deltagande myndigheters och aktörers ansvar	13
Polisen	13
Organisation	13
Samverkan på övergripande, strukturell nivå gällande trygghetsfrågor...	13
Samverkansforum för sociala insatsgrupper	15
<i>Styrgrupp</i>	15
<i>Operativ ledningsgrupp</i>	15
<i>Operativ arbetsgrupp (den sociala insatsgruppen)</i>	16
Roller och ansvar	16
<i>Ledning och styrning</i>	16
<i>Arbetsmiljö och säkerhet</i>	16
<i>SIG-lots</i>	17
Arbetsprocess	19
Aktualisera	20
<i>Uppsökande och motiverande arbete</i>	20
Utredda	21
<i>Dokumentation</i>	21
<i>Samtycke till att bryta sekretessen</i>	22
<i>Polismyndigheten kontaktas</i>	23
Besluta	23
Utforma uppdrag	23
<i>Genomförandeplan</i>	24
<i>Insatser</i>	24

Genomföra uppdrag.....	25
Följa upp	25
Avsluta	26
<i>Handläggning på stadens centrala avhopparverksamhet</i>	<i>26</i>
Förbehåll	27
Kompetenskrav för SIG-lotsar/samordnare	28
Relevant utbildning	28
Grundkunskaper om socialtjänsten	28
Lokalkännedom	28
Kunskap i bemötandetekniker	28
Kunskaper om kriminologi	28
Kunskaper om våldsbejakande extremism	28
Referenslista	30
Elektroniska källor	31
Bilagor.....	31

Vägledning för arbete med sociala insatsgrupper för vuxna

Inledning

Idén med sociala insatsgrupper presenterades år 2010 i den statliga utredningen Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp.¹ Rikspolisstyrelsen ansvarade för utredningen, och hade i uppdrag av regeringen att lämna förslag på åtgärder ”för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten”, med fokus på ”att underlätta för personer som vill lämna kriminella grupperingar och för att förhindra nyrekrytering till sådana grupperingar”. Utredningen konstaterade att tidiga, tydliga och koordinerade insatser ökar chanserna att skapa bättre framtidsutsikter för unga som har en kriminell livsstil. Ett av utredningens förslag var att på lokal nivå bilda sociala insatsgrupper bestående av bland annat polis och socialtjänst.

I mars 2011 fick Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen uppdrag av regeringen att inrätta sociala insatsgrupper.² Detta skedde i samråd med Arbetsförmedlingen, Kriminalvården och andra för målgruppen viktiga aktörer. Inom ramen för regeringsuppdraget tog Socialstyrelsen fram en vägledning för arbetet i sociala insatsgrupper. Sociala insatsgrupper kan i denna beskrivas som en lokal samarbetsform som avser samverkan kring personer som vill lämna en kriminell livsstil och som samordnas på individnivå, utifrån en åtgärdsplan. Aktuella aktörer i arbetet är alltid socialtjänst och polis.³ Hälso- och sjukvård, andra för individen relevanta myndigheter och aktörer kan också ingå i en social insatsgrupp. I arbetet ansvarar socialtjänsten för att andra myndigheter och aktörer görs delaktiga utifrån den aktuella personens behov och inom ramen för de medverkande aktörernas ordinarie verksamhet. Under åren som följde startades arbete med sociala insatsgrupper upp på flera håll i landet.

I arbetet ansvarar socialtjänsten för att andra myndigheter och berörda aktörer görs delaktiga utifrån individens behov och inom ramen för de medverkande aktörernas ordinarie verksamhet.

¹ SOU 2010:15 Kriminella grupperingar- Motverka rekrytering och underlätta avhopp. Justitiedepartementet Stockholm

² Ju2011/1906/KRIM Uppdrag att inrätta sociala insatsgrupper m.m. Regeringsbeslut 2011-03-03

³ Socialstyrelsen (2012). Samverkan i sociala insatsgrupper – vägledning för lokalt arbete i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Stockholm: Socialstyrelsen

Personer som riskerar att utveckla en kriminell livsstil kommer i hög utsträckning från socioekonomiskt belastade områden och rekryteringsbasen utgörs av de mest brottsbelastade ungdomarna. För att nå framgång i arbetet med att förhindra nyrekrytering till kriminella nätverk måste myndigheter och andra samarbeta långsiktigt och uthålligt på lokal nivå.⁴

Forskning visar att unga som söker sig till kriminella gäng ofta har en svag anknytning till både skolan och sin familj, och att gängen ger dem den samhörighet som de saknar. Brottsförebyggande rådet (Brå) gjorde 2016 en kartläggning av stöd till avhoppare från kriminella grupperingar, samt 2019 en studie om skjutningar i kriminella miljöer. De flesta av dem som intervjuats hade velat avsluta sin kriminella bana men inte vetat hur. Information om vilka insatser som finns behöver spridas mer. Individer som är motiverade till att hoppa av en kriminell livsstil kan vara i akut behov av en rad insatser – allt från skydd i form av nytt boende till samtalsstöd, nya sociala nätverk och hjälp med arbete och försörjning.^{5,6} Detta gäller även för personer som vill lämna en extremistisk miljö.⁷

Det som utmärker dessa personer är att de ofta har stora behov av samordnat stöd. Det kan också finnas behov av skydd eftersom flera av dem och ibland även deras familjer utsätts eller riskerar att utsättas för hot eller våld generellt och framför allt i samband med att individen är på väg att lämna en kriminell gruppering. SIG bygger på att individen lämnar ett samtycke till att sekretessen bryts mellan polisen och socialtjänsten, och ofta också med andra aktörer. Syftet är att skapa förutsättningar för ett effektivt samarbete där respektive myndighet gör rätt saker och att det sker i rätt ordning. Regeringen presenterade år 2019 ett 34-punktsprogram med åtgärder mot gängkriminaliteten. I programmet omnämns bland annat sociala insatsgrupper som en arbetsmetod för samverkan mellan socialtjänst, polis och skola för att hjälpa unga att sluta begå brott. I det nationella brottsförebyggande programmet *Tillsammans mot brott* beskrivs sociala insatsgrupper som ett exempel på en lokal samverkansform där socialtjänst, polis och skola samverkar för att

⁴ SOU 2010:15 Kriminella grupperingar – Motverka rekrytering och underlätta avhopp. Justitiedepartementet Stockholm

⁵ Brottsförebyggande rådet (2019). Skjutningar i kriminella miljöer. En intervjustudie. Rapport. 2019:3. Stockholm

⁶ Brottsförebyggande rådet (2016). Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar. En nationell kartläggning. Rapport 2016:6. Stockholm

⁷ Våldsbejakande extremism- Stöd till socialtjänstens arbete med återvändare och andra personer involverade i våldsbejakande extremistiska miljöer. Stockholm: Socialstyrelsen; 2018.

möjliggöra ett samlat stöd till unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil.⁸

Regeringen gav i september 2021 Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen i uppdrag (Ju2021/03331) att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare från kriminella, våldsbejakande extremistiska och hedersrelaterade miljöer i hela landet. Syftet med uppdraget är att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för att fler individer ska få tillgång till sådant stöd. Myndigheterna ska i arbetet med uppdraget samråda med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), kommunerna och regionerna, länsstyrelserna samt med andra relevanta aktörer. Regeringen har även beslutat att ge en utredare i uppdrag att bistå och stödja myndigheterna i deras arbete med detta uppdrag (Ju2021/03348). Myndigheterna ska i arbetet med sitt uppdrag samverka med utredaren. Regeringsuppdraget ska redovisas vid två tillfällen; dels den 2 maj 2022, dels den 1 februari 2023.⁹

Stockholms stad erbjuder stöd till denna målgrupp, dels via stadens centrala avhopparverksamhet och dels via SIG i Stockholms stads sju ytterstadsstadsdelsförvaltningar¹¹. Arbetet är uppdelat på SIG unga och SIG vuxna och är en samverkansform där individuellt anpassade insatser samordnas. En tät samverkan med polisen bedöms vara en förutsättning för goda resultat.

I juni 2020 beslutade kommunfullmäktige att anta strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Strategin är ett styrdokument för stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Den utgår från fyra övergripande prioriterade utgångspunkter som innefattar särskilt utpekade områden inom vilka vissa aktiviteter, arbetssätt och åtgärder ska äga rum på den lokala nivån. De fyra övergripande prioriterade utgångspunkterna är:

- Systematisk samhandling
- Förskola, skola och fritid som skyddsfaktor
- Våldsprevention med ett jämställdhetsperspektiv

⁸ Regeringen.se

⁹ Ju2021/03331 Uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet. Regeringsbeslut 2021-09-23

¹¹ Enskede-Årsta-Vantör sdf, Farsta sdf, Hässelby-Vällingby sdf, Rinkeby-Kista sdf, Skarpnäck sdf, Skärholmen sdf och Spånga-Tensta sdf

- Civilsamhället

SIG ingår i den prioriterade utgångspunkten systematisk samhandling under delområdet samordnade insatser som ett exempel på ett relevant arbetssätt.¹²

I Stockholms stads budget 2021 tydliggörs att arbetet med sociala insatsgrupper ska permanentas och utvecklas med ett skärpt kvalitetsfokus som leder till att samordningen över staden förstärks och resultatet av utförda insatser systematiskt följs upp.¹³ Som ett led i detta har denna vägledning reviderats.

Arbetet i den sociala insatsgruppen som arbetar med vuxna individer sker under ledning av socialtjänsten genom en så kallad SIG-lots.

Vägledningens syfte, mål och målgrupp

Syfte

Under senare år har våldet i kriminella miljöer utvecklats på ett oroväckande sätt och allt yngre individer är involverade i allvarlig kriminalitet.¹⁴ Enligt Socialstyrelsen ska sociala insatsgrupper rikta sig till unga som riskerar att rekryteras till kriminella nätverk eller utveckla en kriminell livsstil eller som behöver stöd för att lämna ett kriminellt nätverk eller en kriminell livsstil.¹⁵ Erfarenhet från staden visar att arbetsmodellen med tät samverkan mellan olika parter är framgångsrik även för vuxna individer. Syftet med SIG är att socialtjänsten i samarbete med polis och flera andra aktörer såsom till exempel Jobbtorg inom arbetsmarknadsförvaltningen snabbt ska kunna stötta och hjälpa individer i brottslighet att bryta en destruktiv utveckling. I ett vidare perspektiv syftar SIG också till att bidra till ökad trygghet och säkerhet för de som bor och vistas i staden samt förebygga nätverkskriminalitet och organiserad brottslighet.

¹² Stockholms stad (2019). Stockholms stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet. Stockholm: Socialförvaltningen

¹³ Stockholms stad (2021). Budget 2021. Stockholm: Stadsledningskontoret

¹⁴ Brottsförebyggande rådet (2019). Skjutningar i kriminella miljöer. En intervjustudie. Rapport. 2019:3. Stockholm

¹⁵ Socialstyrelsen (2012). Samverkan i sociala insatsgrupper-vägledning för lokalt arbete i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Stockholm: Socialstyrelsen

Mål

Målet med SIG är att de individer som beviljas stödet ska upphöra med brottslighet samt bryta eller undgå att dras in i en kriminell livsstil eller i våldsbejakande extremism. Det är viktigt att snabbt erbjuda en samordnad insats med konkreta aktiviteter och mål när individen är motiverad att ta emot stöd för att lämna en kriminell livsstil.

Målgrupp

Målgruppen för SIG vuxna är personer från 18 år som

- begår brott
- befinner sig i riskzon för att utveckla eller har utvecklat en kriminell livsstil
- befinner sig i kriminella miljöer
- riskerar att involveras eller som redan är involverade i våldsbejakande extremism

Annan vanligt förekommande social problematik hos målgruppen ovan kan vara missbruk, psykisk ohälsa, bostadslöshet, avsaknad av stöttande nätverk i syfte att bryta sin kriminella livsstil. För att insatsen SIG ska vara aktuell ska både socialtjänsten och polisen bedöma insatsen som lämplig och det ska föreligga ett behov av samordnat stöd.

Lokala individuella bedömningar kring handläggningen kan göras beroende på hur stadsdelsförvaltningen är organiserad. Unga mellan 18 och 20 år kan, om stadsdelsförvaltningen finner det motiverat, istället handläggas med stöd av vägledningen för SIG unga som avser personer i åldern 12- 20 år. Det kan t.ex. handla om en person som har en pågående insats i form av SIG och som blir myndig. Det är viktigt med en tät samverkan mellan SIG unga och SIG vuxna så att en eventuell övergång inte påverkar den unge negativt.

Ansvarsfördelning mellan socialtjänsten och andra aktörer

SIG vuxna bygger på samverkan mellan socialtjänst, polis, jobbtorg, Frivården, Kriminalvården, hälso- och sjukvården, andra för individen relevanta myndigheter, aktörer inom civilsamhället samt individen själv. Ansvarsfördelning gällande det lokala gemensamma arbetet inom SIG för vuxna i kriminalitet kan med

fördel tydliggörs i de lokala samverkansöverenskommelserna mellan respektive stadsdelsförvaltning, utbildningsförvaltningen och lokal polis.

Socialtjänstens ansvar

Arbetet i SIG samordnas av SIG-lotsen inom socialtjänsten. Det innebär att socialtjänsten ansvarar för att:

- i de fall en individs tillhörighet är oklar skyndsamt utreda vilken stadsdelsförvaltning/kommun klienten tillhör
- motivera till fortsatt stöd
- inhämta samtycke från individen till att bryta sekretessen och dokumentera samtycket
- efter samråd med polisen (samtycke till att bryta sekretessen krävs) bevilja insatsen social insatsgrupp/SIG-lots enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL
- vid behov skyndsamt fatta beslut om bistånd i syfte att minska risken för att individen tappar motivationen till stöd
- motivera individen till stöd från andra myndigheter och aktörer
- involvera berörda myndigheter och aktörer i arbetet
- tillsammans med berörda myndigheter och aktörer samt individen sätta samman en individuell genomförandeplan och följa upp att insatserna genomförs
- arbeta aktivt för att individen görs delaktig i planeringen kring insatserna
- regelbundet kalla och leda nätverksmöten med berörda parter och verka för transparens mellan aktörerna i den mån samtycke till informationsutbyte medger detta
- i de fall socialtjänsten får kännedom om att individen är utsatt för hot eller våld ska polis informeras under förutsättning att samtycke från den enskilde fortfarande gäller eller någon sekretessbrytande regel i OSL medger detta. Utifrån sammantagen bild bör sedan en bedömning göras om individen kan kvarstå i SIG och i så fall vilka fortsatta stödåtgärder som kan vara aktuella
- ha löpande kontakt med polis
- bedöma behovet och vid behov bevilja placering i de fall en individ bedöms ha en lokal hotbild som kräver placering men där polisregionens brottsoffer- och personsäkerhetssektion (BOPS), i dialog med lokal avhopparsamordnare, inte bedömt att individen har en hög hotbild. En placering bör inte ske i form av en samplacering tillsammans med övriga familjemedlemmar

- bedöma och bevilja placering med stöd av SoL eller ansöka om vård med stöd av LVU¹⁶
- dokumentera löpande i paraplysystemet

Andra deltagande myndigheters och aktörers ansvar

Polis, Jobbtorg, Kriminalvården, Frivården och andra myndigheter och aktörer förväntas

- samverka med socialtjänsten och motivera individen till att ta emot stöd
- delta i de nätverksmöten socialtjänsten kallar till inom ramen för SIG
- ge sin bild av individen och vilka behov som föreligger
- tillsammans med individen genomföra de insatser som beslutats i genomförandeplanen, där de utpekats som ansvarig
- säkerhetsställa att individens samtycke till att bryta sekretessen omfattar uppgifter inom den egna myndigheten och dokumentera det enligt sina föreskrifter

Polisen

Den lokala avhopparsamordnaren i respektive lokalpolisområde gör initiala hot- och riskbedömningar och vid behov kontinuerliga hot- och riskbedömningar i samverkan med SIG-lotsen samt har tät kontakt med SIG-lotsen. I de fall den lokala avhopparsamordnaren gör bedömningen att individens hotbildsnivå är så hög att det finns behov av skyddsåtgärder konsulterar avhopparsamordnaren BOPS. Bedöms ärendet av BOPS ha en hög hotbild och att det finns behov av att omlokalisera klienten från Stockholm ska ärendet istället handläggas av BOPS och socialförvaltningens centrala avhopparverksamhet.

Organisation

Samverkan på övergripande, strukturell nivå gällande trygghetsfrågor

Ledningen i varje involverad myndighet har en nyckelroll när det gäller att skapa förutsättningar för god samverkan. Socialstyrelsen har i flera rapporter om sociala insatsgrupper konstaterat att det är viktigt att samverkansarbetet är legitimerat och förankrat på alla

¹⁶ LVU omfattar även personer som fyllt 18 men inte 21 år.

nivåer.^{17,18} Det är också betydelsefullt att ledningen efterfrågar resultat och en struktur för uppföljning. En förutsättning för att samarbete på den operativa nivån fungerar är att det finns övergripande strukturer för samverkan på strukturell nivå inom stadsdelsförvaltningen och mellan stadsdelsförvaltningen och polisen. Samverkan inom SIG underlättas om den integreras i redan befintliga strukturer för samverkan kring målgruppen inom respektive stadsdelsförvaltning. Det är viktigt att ha interna rutiner för samverkan och länkning till ekonomiskt bistånd, missbruk/beroende, socialpsykiatri, funktionsnedsättning och BoU-enhet. Ärenden gällande unga som fyllt 18 men inte 21 år kan beroende på organisering i stadsdelsförvaltningen handläggas på såväl BoU-enhet som vuxenenhet.

Stockholms stad har tillsammans med Polisregion Stockholm tagit fram en [övergripande samverkansöverenskommelse](#)¹⁹. Parterna skapar genom överenskommelsen förutsättningar och mandat för att stärka det gemensamma brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet både centralt och lokalt. Målet med samverkansöverenskommelsen är att stockholmarnas trygghet ska öka och att den faktiska brottsligheten ska minska. Arbetet utgår från berörda parter ansvarsområde, organisation och gällande lagstiftning. Utöver polisen kan andra samverkansparter ha avgörande betydelse för det lokala arbetet, till exempel, Storstockholms lokaltrafik (SL), bostadsbolagen, centrumägare och Kriminalvården vilket ska specificeras i de lokala samverkansöverenskommelserna.

För att samordna ett lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i stadsdelsområdet behövs en lokal lägesbild om brott och otrygghet. Denna tas först fram separat från staden respektive polisen och sedan läggs de olika lägesbilderna ihop för en gemensam analys av de aktuella problemen i området och orsakerna till dessa. Utifrån orsaksanalysen enas parterna om inriktning, fokusområden, mål och uppföljning i den lokala samverkansöverenskommelsen och till denna kopplas en åtgärdsplan där det operativa arbetet beskrivs.²⁰

¹⁷ Socialstyrelsen (2016). Sociala insatsgrupper- Lokal samverkan för att förhindra ungdomar från att begå brott. Stockholm: Socialstyrelsen

¹⁸ Socialstyrelsen (2012). Samverkan i sociala insatsgrupper – vägledning för lokalt arbete i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Stockholm: Socialstyrelsen

¹⁹ Stockholms stad (2019) Övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm.

²⁰ Stockholms stad (2019). Övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm

Samverkansforum för sociala insatsgrupper

Rikspolisstyrelsen föreslog som en del av regeringsuppdraget 2011 att arbetet med SIG bör organiseras i tre nivåer:

- Styrgrupp
- Operativ ledningsgrupp
- Operativ arbetsgrupp (den sociala insatsgruppen)²¹

För ett framgångsrikt arbete med SIG behöver det finnas en struktur för att säkerställa kommunikation mellan de olika nivåerna och grupperna. Brister i samverkan runt den enskilde ska rapporteras till operativ ledningsgrupp för analys. Därefter ska beslut om förbättringsåtgärder tas antingen av den operativa styrgruppen eller om det behövs av styrgruppen.

Styrgrupp

Förslagsvis kan en styrgrupp bestå av tjänstepersoner med övergripande ansvar från stadsdelsförvaltningen, polisen och Jobbtorg. Cheferna som ingår behöver ha mandat att fatta beslut på en övergripande nivå i den egna organisationen. Viktiga uppgifter för representanter i styrgruppen kan till exempel vara att:

- tillsätta resurser
- förankra arbetet i den egna organisationen
- tydliggöra mål och prioriteringar
- klargöra roller, ansvar och befogenheter
- efterfråga resultat

Operativ ledningsgrupp

I den operativa ledningsgruppen ingår förslagsvis närmast ansvariga chefer inom socialtjänsten, polis och Jobbtorg. I den operativa ledningsgruppen kan följande diskuteras:

- målgruppens behov av stöd
- lämpliga insatser till målgruppen
- andra myndigheter och aktörer lämpliga att involvera i arbetet med målgruppen
- hur arbetssätt, rutiner och kommunikation fungerar och kan utvecklas

²¹ Rikspolisstyrelsen (2014). Det fortsatta arbetet med sociala insatsgrupper. Stockholm

Arbetet i den operativa ledningsgruppen bör fortlöpande rapporteras till styrgruppen.

Operativ arbetsgrupp (den sociala insatsgruppen)

Den sociala insatsgruppen är den egentliga resursgruppen kring den enskilde individen och vilka aktörer som ska ingå bestäms utifrån de behov som den enskilde har och arbetet utgår från den individuella genomförandeplan som tagits fram.

Roller och ansvar

Ledning och styrning

SIG-arbetet ställer särskilda krav på ett aktivt och närvarande ledarskap. Av flera skäl bör ärendeavstämning ske frekvent då målgruppen kräver en hög grad av flexibilitet i arbetet eftersom behov och hotbilda-bedomningar snabbt kan förändras och det ofta är flera insatser från många olika verksamheter som ska samordnas.

Det är också nödvändigt med ett aktivt ledarskap för att sprida kunskap om samarbetsformen och dess målgrupp, dess specifika utmaningar, behov av flexibelt och snabbt stöd, inom och utanför den egna organisationen.

Arbetsmiljö och säkerhet

Det är viktigt att arbeta proaktivt kring arbetsmiljön och säkerheten, för både individen, medarbetarna och verksamheten. Det är därför önskvärt att man arbetar två SIG-lotsar tillsammans. Målgruppen kräver att man gör riskbedömningar kring när, hur och var ett möte hålls ska se ut. För att kunna göra den bedömningen kan man behöva ta hjälp och samråda med polisen då kännedom om klientens hotbild, om det förekommer konkreta hot gentemot klientens samt eventuell koppling till konflikter är viktiga aspekter att ta hänsyn till. Varje stadsdelsförvaltning behöver ha rutiner med sin lokala avhopparsamordnare inom polisen i dessa frågor. Viktigt att komma ihåg att ansvaret för socialtjänstens arbetsmiljö fullt ut alltid åvilar arbetsgivaren även vid samråd med polisen. Inför varje möte behöver man göra en riskanalys och avbryta möten som uppfattas som hotfulla. Att arbeta utifrån ett lågaffektivt förhållningssätt kan vara användbart.

I övrigt ska de lokala rutinerna kring hot och våld följas. Staden arbetar med att förebygga otillåten påverkan och hot, våld och trakasserier mot anställda. Arbetet sker inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Läs mer om stadens arbete mot hot och våld, otillåten påverkan och brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete:

- [Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndsbedömare 2019-2022](#)²²
- [Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2030](#)²³
- [Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023](#)²⁴

SIG-lots

SIG-lotsen ska ha en nära samverkan med samarbetspartners inom såväl socialtjänsten som representanter från andra myndigheter och aktörer. Se nedan gällande samtycke till att bryta sekretessen. I SIG-lotsens uppdrag ingår att bygga en förtroendefull relation med individen samt förvalta förtroenden mellan de myndigheter och aktörer som ingår i den sociala insatsgruppen. Målet är att säkerställa att samtliga insatser som socialtjänstens utredning visat att det finns behov av, kommer till stånd och samordnas samt leder till önskat resultat.

I SIG-lotsens roll ingår att:

- vara kontaktperson för individen
- samordna och koordinera arbetet i de sociala insatsgrupperna
- knyta berörda aktörer till arbetet
- kalla till nätverksmöten
- se till att medverkande kommer till mötena
- upprätta genomförandeplaner för individen
- dokumentera i paraplysystemet
- vid behov skriva mötesanteckningar kring det arbete som görs som delas till aktörerna
- se till att arbetet och genomförandeplanerna följs upp

²² Stockholms stad (2019). Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndsbedömare 2019-2022. Stockholm: Socialförvaltningen

²³ Stockholms stad (2020). Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2030. Stockholm: Stadsledningskontoret

²⁴ Stockholms stad (2021). Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023. Stockholm: Stadsledningskontoret

- uppmärksamma behov av stöd och skydd om individen och dennes familj utsätts för hot från kriminella
- ha ett anhörigperspektiv och informera och länka anhöriga i behov av stöd till andra relevanta verksamheter²⁵
- utgöra socialt och praktiskt stöd för individen²⁶

En vanligt förekommande uppgift för SIG-lotsen är att hålla regelbundna nätverksmöten. Nätverksmötet syftar till en ökad förståelse, förbättrad samverkan och för att uppnå samsyn och en gemensam planering. Mötesformen ger en ökad insyn i vad andra aktörer gör och en insikt i vad som brister om samarbetet inte fungerar.

Målgruppen för SIG har ofta omfattande behov på flera livsområden, som till exempel stöd eller behandling, utbildning, sysselsättning, praktik eller arbete samt andra insatser för att nå förändring.

För individer som är på väg att lämna kriminalitet är anhöriga ofta en motiverande faktor. Anhöriga kan ha stor betydelse för framgång i resultatet av de insatser och interventioner som erbjuds till dessa personer.

En tät kontakt med polisens lokala avhopparsamordnare är av vikt då individens situation och hotbild snabbt kan ändras. Polisen behöver då, med hjälp av SIG-lotsen göra en hot- och riskbedömning kring individen. I de fall polisen (BOPS) gör bedömningen att det föreligger en hög hotbild och att ärendet istället ska handläggas centralt av socialförvaltningen inom Enheten för hemlösa behöver SIG-lotsen ha en tät samverkan, efter samtycke från den enskilde, med handläggare inom enheten för hemlösa och med polisen inom BOPS som i dessa fall övertar ansvaret från polisens lokala avhopparsamordnare. Allt detta kräver flertalet möten och kontakter med olika aktörer. Därför är det viktigt att SIG-lotsen tilldelas en rimlig ärendemängd och att det med fördel

²⁵ I Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024 omfattas även stöd till anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism (VBE), anhöriga till personer med en kriminell livsstil och anhöriga till personer som drabbats av skjutningar och dödligt våld. I samband med framtagandet av programmet gavs socialförvaltningen i uppdrag att ta fram ett stödmaterial gällande dessa grupper vilket beräknas bli klart inom kort.

²⁶ Socialstyrelsen (2012). Samverkan i sociala insatsgrupper – vägledning för lokalt arbete i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Stockholm: Socialstyrelsen

finns två SIG-lotsar som är insatta i varje ärende och kan täcka upp och stötta varandra.

Ytterligare en arbetsuppgift för SIG-lotsar är att kontinuerligt bedriva ett uppsökande arbete i lokalsamhället genom att informera andra myndigheter, verksamheter och aktörer som kommer i kontakt med målgruppen för sociala insatsgrupper och vilken hjälp som kan erbjudas. Ett exempel på detta är att informera om SIG på häkten och anstalter och erbjuda samtal med individer inför att de friges.

Minderåriga barn

Det är viktigt att ha vetskap om huruvida individen har barn, minderåriga syskon eller lever med andra barn i sin närhet. Att leva i närheten av kriminella värderingar och med den oro som en kriminell livsstil kan medföra för närstående kan påverka barnets hälsa och utveckling, både på kort och lång sikt och såväl fysiskt som psykiskt. Barn har rätt att skyddas från att fara illa, växa upp under ogynnsamma förhållanden och de behöver ges möjlighet till att samtala om svåra upplevelser. Därför är det viktigt att dessa barn uppmärksammas inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden och får stöd. Inom socialtjänsten ska en barnkonsekvensanalys göras när ett beslut får påtagliga konsekvenser för ett eller flera barn. Om nämnden får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa ska anmälan göras enligt 14 kap. 1 § SoL. Läs mer om barn som anhöriga i Stödmaterial för barnrättsperspektivet inom socialtjänsten.²⁷

Samarbete över stadsdelsgränserna

Frågan om en stadsdelsförvaltning kan erbjuda SIG till en annan stadsdelsförvaltning är komplex och det finns behov att utreda denna fråga vidare.

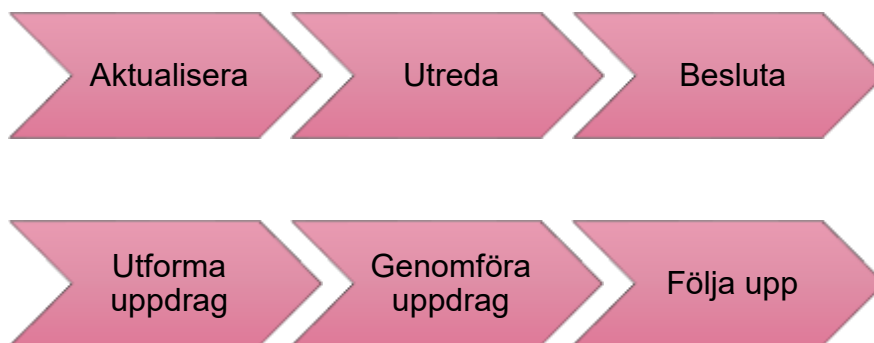
Arbetsprocess

SIG är en biståndsbedömd insats enligt 4 kap. 1 § SoL som föregås av en utredning av individens behov. Inom ramen för utredningen görs bedömningen om individen tillhör insatsens målgrupp och vilken typ av andra åtgärder och insatser som det finns behov av och som kan samordnas inom ramen för en social insatsgrupp. De insatser som ges från samverkande myndigheter beslutas inom respektive myndighet. Arbetet i de sociala insatsgrupperna ska utgå

²⁷ Stockholms stad (2021). Stödmaterial för barnrättsperspektivet inom socialtjänsten. Stockholm: socialförvaltningen

från individens situation, behov och önskemål. Individen ska göras delaktig i planeringen och genomförandet av det stöd och den hjälp som det finns behov av. Arbetsprocessen för SIG följer den nedan beskrivna nationella informationsstrukturen.

Stadsdelsförvaltningarna kan vara organiserade på olika sätt och vilken enhet som ansvarar för att aktualisera, utreda, fatta beslut, utforma uppdrag, genomföra uppdrag och följa upp kan därför skilja sig åt. Processen bör ske i nära samverkan med SIG-lots i de fall SIG-lotsen enbart har det formella ansvaret att genomföra uppdraget. Läs mer under Insatser.

Aktualisera

Vägen in till sociala insatsgruppen kan se olika ut. Individen kan själv ansöka om detta stöd hos socialtjänsten, alternativt bli rekommenderad av polisen eller någon annan verksamhet eller aktör. Frivården och kriminalvården kan också kontakta SIG och informera om att en klient inom kort kommer att frigges. I dessa fall kan det vara lämpligt att besöka klienten på häktet/anstalten och informera om SIG och etablera en kontakt redan innan frigivning.

Uppsökande och motiverande arbete

Inom ramen för socialtjänstens uppsökande arbete kan samtal hållas med personer som skulle kunna vara aktuella för SIG. Samtalen har fokus på att motivera till insatsen. Under dessa samtal informeras individen om vilka förutsättningar som finns kring deltagande. Av informationen ska framgå hur en social insatsgrupp utformas och vad den kan ge stöd för. Det ska också framgå vilka grundläggande krav som ställs på den tilltänkte deltagaren och under vilka förutsättningar arbetet i den sociala insatsgruppen kan avbrytas. Information om krav på samtycke till att bryta sekretessen ges. Informationsbroschyr med övergripande information om SIG inom staden kan med fördel delas ut till deltagaren. I de fall klienten är

motiverad att lämna en kriminell livsstil och vill ansöka om insatsen är det viktigt att skyndsamt inleda utredning och erbjuda stöd.

Utreda

Utredningen genomförs i enlighet med beskrivning nedan och det är ansvarig chef som tillsammans med förvaltningsledning bestämmer vilken enhet inom förvaltningen som har det formella ansvaret för att utreda och bedöma behovet av stöd samt fatta beslut om insats, genomföra och följa upp insatsen. Nära samverkan med SIG-lots är av vikt i de fall utredning och beslutfattande görs av personer som normalt inte arbetar med målgruppen.

Under utredningen görs en närmare kartläggning av vilka behov som föreligger och kring vilka resurser som behövs för att arbeta med de behov som framkommit. Under utredningen kartläggs klientens livssituation. Områdena boende och försörjning, sysselsättning, alkohol, droger och kriminalitet, utsatt för våld, familj och relationer, fysisk samt psykisk hälsa och hotbild undersöks. Vilka resurser som finns i den tilltänkta deltagarens nätverk identifieras också. Vid ställningstagande gällande beslut om SIG-insats ska en bedömning göras utifrån det samlade underlaget som inhämtats under utredningen. Individen ska bedömas ha risk för återfall i brott och vara motiverade till att förändra sin livssituation och lämna sin kriminella livsstil.

Dokumentation

Allt som är av vikt för ärendet ska dokumenteras i enlighet med SoL samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd²⁸. Hänsyn ska inte tas till om uppgifterna innehåller känslig information eller innehåller uppgifter som rör brottslig karaktär. Det kan t.ex. handla om att dokumentera information från polisen om icke delgivna misstankar om brott. I de fall uppgifter eller handlingar begärs ut från socialtjänsten görs istället en bedömning av om sekretess föreligger.

UngDOK

Under hösten 2021 pågår ett pilotprojekt inom några stadsdelsförvaltningar tillsammans med Göteborgs stad och Malmö stad med att implementera UngDOK. UngDOK är en bedömningsmetod som kan användas i utredningsarbete, vid

²⁸ SOSFS 2014:5 om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

behandlingsplanering och vid uppföljning och utvärdering. Pilotprojektet genomförs i samarbete med Linnéuniversitetet och Journal Digital. Efter avslutat pilotprojekt kommer bedömning göras om UngDOK kan anpassas ytterligare efter SIG-målgruppen och om UngDOK kan vara aktuellt för samtliga stadsdelsförvaltningar på sikt.

Samtycke till att bryta sekretessen

För att det ska bli aktuellt att bevilja SIG krävs att individen ger sitt samtycke till att sekretessen bryts mellan socialtjänsten och polisen. Finns det behov av att ta kontakt med, eller inkludera, andra myndigheter såsom Jobbtorg och, hälso- och sjukvården eller civilsamhället inklusive anhöriga krävs att den enskilde ger sitt samtycke. Samtycket till att sekretessen bryts ska dokumenteras i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter. Samtyckesblankett (bilaga 1) bör användas och när blanketten används ska en hänvisning till blanketten göras i journalen. Lämna en kopia på påskriven samtyckesblankett till individen. Samtycket till att sekretessen bryts mellan de olika aktörerna i den sociala insatsgruppen kan återkallas av den enskilde när som helst, helt eller delvis, och då görs en bedömning huruvida insatsen kan fortgå eller inte. Om den enskilde återkallar hela eller delar av sitt samtycke till att sekretessen bryts ska detta dokumenteras så att det tydligt framgår att samtycket inte längre gäller eller har ändrats. Om samtycket till att sekretessen bryts till polisen återtas, avslutas insatsen SIG (se Avsluta).

Önskar inte delta på möten med polisen

Det förekommer att individer samtycker till att sekretessen bryts mellan socialtjänst och polis men inte vill delta på möten och/eller samtala med polisen. Det kan ibland bero på en farhåga om att polisen kräver information om andra individer. Det finns emellertid inga krav på att den enskilde behöver lämna information om andra individer till polisen. I de fall den enskilde inte önskar delta på möten med polisen är det av vikt att motivera den enskilde till att samtycka även till det. Polisen kan ha svårigheter att göra korrekta hot- och riskbedömningar i de fall de inte får information från klienten direkt om sin situation. Samråd bör ske med lokal avhopparpolis gällande huruvida SIG bedöms vara fortsatt lämpligt i de fall den enskilde inte deltar på möten med polisen.

Läs mer om sekretess, exempelvis i Sekretesshandbok- Samverkan mellan socialtjänst, polis och kriminalvård²⁹ på [Plattform socialtjänst](#).

Polismyndigheten kontaktas

Polisen på aktuellt lokalpolisområde kontaktas av ansvarig socialsekreterare eller SIG-lots efter att samtycke finns om att sekretessen får brytas. Om polisen bedömer att det finns behov görs i samråd med socialtjänsten en hot- och riskbedömning gällande den individen. Arbetsledare ska alltid informeras om bedömd hotbild. Polisens bedömning gällande individens lämplighet att medverka i SIG inhämtas och beaktas innan beslut om SIG fattas enligt 4 kap. 1 § SoL.

Besluta

Insatsen beviljas av utredande socialsekreterare, SIG-lots eller chef inom myndighetsutövning med stöd av SoL i enlighet med lokal delegationsordning. SIG-lotsar bör konsulteras under utredningen. Beslutet bör fattas i samråd med polisen. För att en insats ska kunna beviljas förutsätts att den enskilde samtycker till insatsen. I vissa fall kan det finnas behov av att ha ett förbehåll om ändring av beslutet i beslutet. Gällande sådana förbehåll (se Förbehåll).

Beslut kring övriga insatser inom ramen för SIG fattas separat av socialtjänsten i enlighet med den lokala delegationsordningen eller av respektive samverkande myndighet. För att säkerhetsställa den enskildes rättssäkerhet bör inte samma person inom SIG-verksamheten ansvara för att både ta emot ansökan, utreda, bedöma, fatta beslut om bistånd och genomföra lots-insatsen.

Utforma uppdrag

Det är prioriterat att i första hand påbörja arbetet med att etablera kontakt med den inskrivna personens familj i det fall den kan utgöra en resurs för personens förändring. Den enskilde måste då samtycka till att sekretessen bryts. Praktiska frågor, såsom att ordna med legitimation och bankkonto, kan behöva lösas för att underlätta för den enskilde i kontakten med myndigheter och andra kommunala verksamheter.

²⁹ Stockholms stad (2021). Sekretesshandbok- Samverkan mellan socialtjänst, polis och kriminalvård

Genomförandeplan

En genomförandeplan upprättas av SIG-lotsen tillsammans med individen. Det ska finnas mätbara mål och tydligt klargöras vilka åtgärder och aktiviteter som ska genomföras för att bryta den kriminella livsstilen. Genomförandeplanen behöver vara konkret och det ska framgå när, var och hur aktiviteter ska ske samt vilka som ska medverka och vem som ansvarar för vad.

Genomförandeplanen kan med fördel utformas utifrån modellen SMARTA-mål.³⁰ När genomförandeplanen upprättats ska den spridas till de aktörer som ingår i den aktuella sociala insatsgruppen. Samtliga deltagare ska ha god kännedom om vad som förväntas av var och en inom ramen för arbetet i den specifika sociala insatsgruppen.

Insatser

Det görs alltid en individuell bedömning utifrån vilka behov av stöd individen har och vilken insats som bedöms lämplig. Det är vanligt att flera olika insatser beviljas i kombination med SIG-lotsens uppdrag. Det kan t.ex. handla om: krisstöd, motivationssamtal och praktiskt stöd från SIG-lotsen. Andra insatser kan vara missbruksbehandling, försörjningsstöd, budget- och skuldrådgivning, träningslägenhet med boendestöd och öppenvårdsbehandling. Det förekommer även att klienten har behov av stöd i form av placering på annan ort för att på så sätt skyddas från en lokalt förekommande hotbild. SIG länkar också vidare till andra myndigheter och aktörer, t.ex. hälso- och sjukvården, arbetsmarknadsförvaltningen och civilsamhället. Klienten kan t.ex. vara i behov av kontakt med psykiatri då de inskrivna ibland lider av psykisk ohälsa. Vanligt förekommande insats är att SIG-lotsen stöttar klienten till kontakt med Jobbtorg. På Jobbtorg erbjuds klienter stöd mot arbete och/eller studier. Förutom coachning och studie- och yrkesvägledning erbjuder Jobbtorg praktik, kortare yrkeskurser och betald arbetsträning inom ramen för Stockholmsjobben. Jobbtorg samarbetar med Arbetsförmedlingen. Insatser från ekonomiskt bistånd, vuxen/missbruk, socialpsykiatri och funktionshinder kan också vara aktuellt.

För unga som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning kan KAA (Kommunens aktivitetsansvar) ge stöd och motivera den unge att i första hand återuppta sina studier eller i andra hand hitta praktik, arbete eller annan sysselsättning. Inom KAA erbjuds bland annat

³⁰ SMARTA-mål innebär att målen är specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsatta

fördjupad studie- och yrkesvägledning, möjlighet till specialpedagogisk kartläggning, stöd i studieteknik och enskilda ämnen inför ett återupptagande av studierna, samt stöd i övergången till studier. I första hand syftar insatserna till att återuppta studier vid ungdomsgymnasiet, men där det bedöms lämpligare erbjuds även möjlighet att påbörja studier vid vuxenutbildningen med uppföljning, samt ersättning för mat, SL-kort och studielitteratur. Ytterligare ett alternativ kan vara att studera på folkhögskola. Även personer över 20 år har ofta behov av vägledning och studiemotiverande insatser för att återuppta studier och komplettera tidigare avbruten skolgång eller av att få ta del av olika arbetsmarknadsinsatser.

Läs mer om upphandlad avhopparverksamhet [här](#).

Läs mer om handläggning av ärenden gällande unga lagöverträdare:

[Stockholms stads riktlinjer Handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom barn- och familjeomsorgen](#)

[LVU- Handbok för socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen](#)

[Insatser för unga lagöverträdare – En systematisk sammanställning av översikter om effekter på återfall i kriminalitet. Stockholm: Socialstyrelsen](#)

[Barn och unga som begår brott – Handbok för socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen](#)

Genomföra uppdrag

Åtgärdsplanen genomförs. SIG-lotsen koordinerar och driver arbetet.

Följa upp

Efter beviljad insats följs arbetet i de sociala insatsgrupperna regelbundet upp. Arbetsledare ska följa upp med SIG-lotsen hur arbetet utifrån genomförandeplanen fortlöper. Det är också viktigt att det finns en efterfrågan på uppföljning från förvaltningens ledning. Resultat på aggregerad nivå bör redovisas i stadsdelsförvaltningarnas resultatuppföljningar och verksamhetsberättelse. Utöver detta ska avidentifierad data rapporteras in till socialförvaltningen enligt en särskild uppföljningsstruktur i samband med in- och utskrivning på

individnivå i separat uppföljningsstruktur i mitten på januari varje år. Uppföljningsstrukturen jämför exempelvis variablerna antal dömda brott, missbruk, sysselsättning och bostadssituation vid in- respektive utskrivning.

Avsluta

Den sociala insatsgruppen avslutas då målen för insatsen är uppfyllda eller om den som beviljat insatsen gör bedömningen att SIG inte längre är rätt insats för den inskrivne. Insatsen avslutas också om individen inte längre samtycker till insatsen eller återkallar lämnat samtycke till att bryta sekretessen mellan socialtjänsten och polisen. Insatsen ska även avslutas om SIG-lotsen tillsammans med sin chef och/eller ansvarig socialsekreterare tillsammans med sin chef gör bedömningen att insatsen inte kan genomföras på grund av säkerhets- och arbetsmiljöskäl. Det kan till exempel handla om att individen har utfört hot eller våld mot SIG-lotsen. Insatsen kan också avslutas om individen är okontaktbar eller frihetsberövad under en längre period, att polisen inte längre bedömer att SIG är rätt insats, att någon annan insats inom socialtjänsten bedöms vara mer lämplig eller att individen har återgått i kriminalitet och motivation till förändring saknas eller att motivation till att förändra sin ideologiska övertygelse saknas. I dessa fall behöver man göra en sammantagen bedömning tillsammans med polisen.

Om individen placeras efter beslut enligt lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller lag (1991: 1128) om psykiatrisk tvångsvård görs en individuell bedömning om SIG-insatsen avslutas. Insatsen SIG avslutas inte i de fall individen placeras tillfälligt med stöd av SoL med anledning av lokal hotbild.

Om det gäller en ung person som placerats enligt SoL eller LVU utanför det egna hemmet görs en individuell bedömning huruvida SIG-insatsen ska finnas kvar. Om den unge placeras efter beslut enligt lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård avslutas insatsen om inte bedömningen görs att det finns behov av att ha kvar insatsen. (Se Förbehåll)

Handläggning på stadens centrala avhopparverksamhet

Ytterligare ett skäl till avslut kan vara att den lokala avhopparsamordnaren inom aktuellt lokalpolisområde har bedömt att individens hotbildsnivå är så hög att det finns behov av skyddsåtgärder, varvid BOPS behöver konsulteras. Bedöms ärendet av BOPS ha en hög hotbild och att det finns behov av att

omlokalisera klienten från Stockholm ska ärendet istället handläggas av socialförvaltningens centrala avhopparverksamhet vid Enheten för hemlösa. Detta gäller ärenden rörande individer från 18 år vars hotbilsbedömning av BOPS bedöms vara så pass hög att individen behöver flyttas från Stockholm. Vid dessa tillfällen är det viktigt att SIG-lotsen, ansvarig socialsekreterare (i de fall de ansvarar för beslutet) och lokal polis samverkat tätt med handläggare från avhopparverksamheten och BOPS för att det ska bli en så bra överlämning av ärendet som möjligt.

Det finns dock situationer då polisens handläggare inom BOPS inte kan dela information till socialtjänsten och som medför att handläggning av ärendet inom stadens centrala avhopparverksamhet inte är möjlig trots befintligt samtycke till att bryta sekretessen och trots bedömd hög hotbild. Det kan handla om att det pågår en förundersökning gällande grov brottslighet, till exempel mord, att individen är en potentiell skyddsperson inom en förundersökning eller att individen väntar på verkställighet från Kriminalvården. Viktigt att känna till är att de individer som nämnts ovan därför kan komma att ansöka om stöd i form av SIG från sin respektive stadsdelsförvaltning och även beviljas stöd om socialtjänsten tillsammans med polisens lokala avhopparsamordnare och BOPS gör den bedömningen.

Förbehåll

Som huvudregel kan gynnande beslut inte ändras till nackdel för den enskilde. Det finns dock vissa undantag till huvudregeln (se 37 § förvaltningslagen). Detta innebär att besluten, för att kunna ändras i ovan angivna situationer, i många fall behöver ha ett förbehåll om ändring. Det kan vara en text i beslutet där det står ” Vid väsentlig ändring av de omständigheter som har legat till grund för beslutet, så kan detta beslut komma att ändras så att rätt till insatsen upphör helt eller delvis”. Förbehållet är en del av beslutet. Det innebär att en prövning måste göras i varje enskilt fall om texten behövs i just det beslutet. Om ett förbehåll förs in i beslutet bör skälen till det anges i beslutet.

Kompetenskrav för SIG-lotsar/samordnare

Relevant utbildning

Adekvat högskoleutbildning såsom socionom eller av arbetsledning bedömd likvärdig utbildning.

Grundkunskaper om socialtjänsten

Grundkunskaper om socialtjänstens ansvar och basverksamheter är nödvändiga. De kan fås genom stadens introduktions- och fördjupningsutbildningar för personal inom socialtjänstens verksamheter som arbetar med vuxna personer. Utbildningar erbjuds och genomförs för personal inom området för missbruk, försörjningsstöd, neuropsykiatri, motiverande samtal och våld i nära relationer.

Lokalkännedom

Det är viktigt att de anställda har eller snarast skaffar sig en god kunskap om det lokalområde där de ska verka. Det har en avgörande betydelse att kunna se möjliga resurser i närmiljön och känna till konflikter eller andra omständigheter som kan påverka arbetet. Det innebär att personalen behöver ha utrymme att genom uppsökande arbete i närområdet lära känna det civila samhället samt andra organisationer och myndigheter som verkar ute i lokalsamhället.

Kunskap i bemötandetekniker

Motiverande samtal (MI) utgör en nödvändig baskunskap som kan kompletteras med annan kunskap relaterad till det inlärningspsykologiska kunskapsfältet. Socialförvaltningen erbjuder utbildning i MI. Kunskaper i lågaffektivt bemötande kan också vara användbart.

Kunskaper om kriminologi

Grundläggande kunskap i kriminologi är nödvändigt. Det kan öka förutsättningarna att göra rätt urval och att uppnå högre effektivitet och precision i arbetet.

Kunskaper om våldsbejakande extremism

Grundläggande kunskaper om våldsbejakande extremism är nödvändig och går att få genom webbutbildning och via stadens utbildningar.

Referenslista

SOU 2010:15 Kriminella grupperingar – Motverka rekrytering och underlätta avhopp. Justitiedepartementet Stockholm

Ju2011/1906/KRIM Uppdrag att inrätta sociala insatsgrupper m.m. Regeringsbeslut 2011-03-03

Socialstyrelsen (2012). Samverkan i sociala insatsgrupper – vägledning för lokalt arbete i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Stockholm: Socialstyrelsen

Brottsförebyggande rådet (2019). Skjutningar i kriminella miljöer. En intervjustudie. Rapport. 2019:3. Stockholm

Brottsförebyggande rådet (2016). Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar. En nationell kartläggning. Rapport 2016:6. Stockholm

Våldsbejakande extremism- Stöd till socialtjänstens arbete med återvändare och andra personer involverade i våldsbejakande extremistiska miljöer. Stockholm: Socialstyrelsen; 2018

Ju2021/03331 Uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet. Regeringsbeslut 2021-09-23

Stockholms stad (2019). Stockholms stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet. Stockholm: Socialförvaltningen

Stockholms stad (2021). Budget 2021. Stadsledningskontoret

Stockholms stad (2019). Övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm

Rikspolisstyrelsen (2014). Det fortsatta arbetet med sociala insatsgrupper. Stockholm

Stockholms stad (2019). Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndsbedömare 2019-2022. Stockholm: Socialförvaltningen

Stockholms stad (2020). Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2030. Stockholm: Stadsledningskontoret

Stockholms stad (2021). Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023. Stockholm: Stadsledningskontoret

Stockholms stad (2021). Stödmaterial för barnrättsperspektivet inom socialtjänsten. Stockholm: socialförvaltningen

Stockholms stad (2021). Sekretesshandbok- Samverkan mellan socialtjänst, polis och kriminalvård

Socialstyrelsen (2016). Sociala insatsgrupper- Lokal samverkan för att förhindra ungdomar från att begå brott. Stockholm: Socialstyrelsen

Elektroniska källor

[Tillsammans mot brott - ett nationellt brottsförebyggande program - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/press/2016/04/tillsammans-mot-brott-ett-nationellt-brottsforebyggande-program-)

Bilagor

1. Samtycke till att bryta sekretessen SIG vuxna